

KIRJA-ARVIO

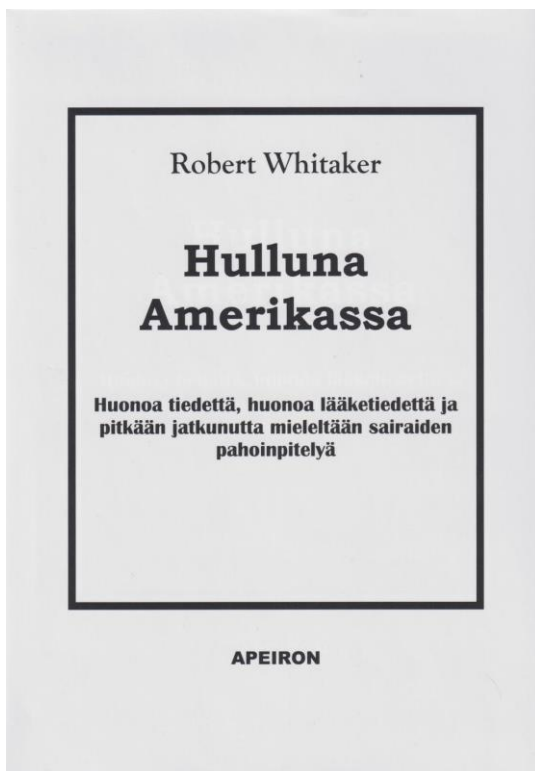
ROBERT WHITAKER: Hulluna Amerikassa – huonoa tiedettä, huonoa lääketiedettä ja pitkään jatkunutta mieleltään sairaiden pahoinpitelyä

(Apeiron 2024)

Juha Alakulppi, ammattikorkeakoulun lehtori, perheterapeutti

juha.alakulppi@gmail.com

Psykiatrian synkkää historiaa

Robert Whitaker kuvaa perusteellisen tarkasti psykiatristen hoitomuotojen kehitystä ja tuloksia Yhdysvalloissa 1700-luvusta alkaen. Psykiatrian historia näyttäytyy jatkuvina hoitomenetelmien ”läpimurtoina”, joiden seuraukset poikkeuksetta ovat potilaille katastrofaalisia. Tämä pätee niin äärimmäiseen fyysiseen ja psyykkiseen rajoittamiseen (näännyttämiseen), mielenterveyden häiriöiden selittämiseen genetiikalla, insuliinihoitoihin, lobotomiaan, sähköshokkiterapiaan päätyen psyykenlääkkeisiin ja välittäjäaineteorioihin.

Näiden ”läpimurtojen” kehittäminen näyttäytyy ammatillisten kunnianhimon motivoimina tutkimusasetelmien manipulointeina ja tutkimustulosten tarkoituksellisina tulkinnoina, yhteiskunnan haluttomuutena investoida inhimillisiin hoitomuotoihin ja lääkkeellisuuden taloudellisten intressien tarkoitushakuisina toteuttajina, joiden graavit seuraukset kantavat potilaat.

Whitaker näkee hoitamisen historiassa muutaman valopilkun. Kveekareiden 1800-luvun alussa perustaman hoitomallin, jossa mielenterveyden häiriöistä kärsivät saivat osakseen inhimillistä kohtelua sekä 1960-luvulla alkunsa saaneen Soteria-mallin, joka perustui asiakkaiden kanssa yhdessä oloon ja kuuntelemiseen. Malli kaatui Whitakerin mukaan siihen, että tavalliset ihmiset saivat toiminnallaan enemmän aikaa kuin huippukoulutetut ammattilaiset, mitä ammattilaisten oli luonnollisesti vaikea hyväksyä

Whitaker on lisännyt tähän uusimpaan painokseen myös kuvauksen Keroputaan avoimen dialogin hoitomallin kehityksestä ja tuloksista: 80 % asiakkaista on voinut palata takaisin työelämään. Hän on myös itse vierailut Keroputaan sairaalassa.

Kirjassa nousee hyvin esille aina silloin tällöin Suomessakin vilahnut WHO:n tutkimustulos, josta selviää, että psykoosien hoito on tehokkainta Nigeriassa ja Intiassa. Väitteen taustalla on perhe- ja verkostokeskeinen kulttuuri ja psykoosilääkkeiden huono saatavuus. Psykooseista toipuminen on siis yllättäen huonompaa länsimaissa.

Whitaker kertoo, että hänen kirjansa vastaanotto ammattipiireissä oli tyrmäävää, ymmärrystä ei juurikaan herunut. On mielenkiintoista, miten kirjaan reagoidaan Suomessa.

Robert Whitaker on yhdysvaltalainen palkittu journalisti, jonka mielenkiinto psykiatrian saavutuksiin heräsi hänen tutustuttuaan mieleltään sairaiden lasten vanhempainryhmää vetävään Vera Sharoviin. Sharov oli itse aloittanut tiedon keräämisen psykiatrisissa tutkimuksissa tapahtuneista väärinkäytöksistä. Whitaker on kirjoittanut aiheesta myös useisiin tiedelehtiin

Vuonna 2024 ilmestynyt Janne Kurjen suomennos on vuonna 2002 ilmestyneestä ja vuosina 2010 ja 2019 täydennetystä Mad in America -teoksesta.

Robert Whitakerin Mad in America:n ensimmäinen painos ilmestyi vuonna 2002 ja sen mainostamiseen luotu kotisivu oli alkupiste Mad in America -sivustolle, jossa psykiatristen hoitomuotojen kohteiksi joutuneet ihmiset ovat saaneet ääntänsä kuuluville. Sivuston idea on levinnyt useisiin maihin. Suomessa sivusto on Mad in Finland -nimellä (madinfinland.org). Sitä ylläpitää Tarpeenmukainen hoito ry.